

КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ ТА МУЗИЧНОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

Музика ХХ ст. – ХХІ сторіччя. Східна Європа.

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Бакалавр
025 Музичне мистецтво
Музичне мистецтво

Курс	3
Семестр	6

Спеціалізація

«Фортепіано», «Орган», «Скрипка», «Оркестрово-струнні інструменти: «Альт», «Віолончель», «Оркестрово-струнні інструменти: «Арфа», «Контрабас», «Оркестрові духові та ударні інструменти: «Флейта», «Гобой», «Кларнет», «Фагот», «Саксофон», «Валторна», «Труба», «Тромбон», «Туба», «Ударні інструменти», «Баян», «Акордеон», «Бандура», «Народні інструменти: «Балалайка», «Гітара», «Домра», «Цимбали», «Хорове диригування», «Оперно-симфонічне диригування», «Оперний спів», «Камерний спів», «Музична режисура»

Статус

Обов'язкова

ECTS	4
Годин	120
Лекції/семінари	40
Самостійна робота	80

Семестровий контроль

Іспит

Інформація про викладача

ПІБ	Копиця Маріанна Давидівна, доктор мистецтвознавства, професор
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0001-9183-2117 ID: 0001848 http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0001848
e-mail	mkopytsia@gmail.com

ПІБ	Давидова Оксана Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри історії української музики та музичної фольклористики
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0002-6484-6297 https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=CN81KcsAAAAJ
e-mail	ok.m.davydova@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета та завдання курсу обумовлені новим історичним поглядом на процеси, що відбувалися та продовжують відбуватися у надзвичайно складний за соціально-культурним перебігом час ХХ ст.

Курс «Музика ХХ-ХХІ сторіччя. Східна Європа та українське зарубіжжя» охоплює три великі часові виміри: Перша, Друга, Третя частини ХХ ст. Країни, що входять до поняття «Східна Європа» – країни Східної Європи, Прибалтики, Закавказзя та Росія.

У курсі виділяються історико-культурологічні теми, аналізуються монографічні розділи, окремі твори. До загально-стильових узагальнень додаються фактологічні, джерелознавчі матеріали. У кінці програми подано список робіт, музичних творів, фономатеріалів, список курсових робіт, семінарських та лабораторних занять.

Основні завдання курсу «Музика ХХ-ХХІ сторіччя. Східна Європа та українське зарубіжжя»:

- з'ясування суспільно-історичних та загальнокультурних чинників, які визначили еволюцію українського музичного мистецтва;
- набуття та поглиблення знань стосовно специфіки розвитку українського музичного мистецтва на різних історичних етапах в його типологічній спільності із загальноєвропейськими тенденціями, передусім стильовими процесами, розвитком музичного мислення, становленням певних жанрів тощо;
- виявлення національної специфіки українського музичного мистецтва та його зв'язків з іншими національними культурами;
- визначення у кожному музичному явищі ознак наслідування та розвитку певних традицій та новаторських рис;
- поглиблення розуміння особливостей індивідуальних композиторських стилів у їх детермінації комплексом об'єктивних та суб'єктивних чинників;
- розширення мистецького світогляду, підвищення музичної ерудиції студентів.

Поряд з лекціями в курсі важливу роль повинні відігравати семінарські заняття, які сприятимуть поглибленому вивченню матеріалу курсу. У програмі подано плани семінарських занять.

Програма курсу передбачає активне використання нотно-ілюстративних джерел, аудіозаписів, опрацювання студентами рекомендованої наукової літератури.

Основні форми роботи:

- теоретичні-лекційні заняття за навчальним планом;
- виклад теоретичного матеріалу з ілюстративним показом нотних прикладів, тематичних відео- та аудіо-матеріалів. Ознайомлення з конкретними музичними творами чи їх фрагментами у процесі прослуховування.
- аналіз конкретного музичного твору, стильового чи жанрового явища у контексті поставленої проблеми згідно з навчальним планом.
- семінарські заняття;
- самостійна робота.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**: історичну обумовленість музичних процесів протягом ХХ – поч. ХХІ ст., причини суттєвих змін фундаментальних принципів музичного мислення; закономірності розвитку жанрів європейської музики даного періоду;

вміти:

– орієнтуватися в різноспрямованих процесах розвитку української музичної культури ХХ – поч. ХХІ ст.; виявляти зумовленості музично-історичного процесу суспільно-історичними умовами, особливостями менталітету, духовного життя людини; визначати загальні особливості, що притаманні провідним епохальним стилям; володіти навичками аналізу партитур та виконавської інтерпретації, що змінювалися протягом століття.

Перелік тем

Тема 1. Музична культура I-ї третини ХХ ст. (1890–1920 рр.). історико–культурна типологія музично–історичних процесів східно–європейських країн. Філософія Європейського модерну.

Тема 2. Естетико–стильовий плюралізм симфонічних пошуків композиторських шкіл Росії, Польщі, Чехії, Словачії, Фінляндії, країн Закавказзя, Прибалтики.

Тема 3. Тенденції стильових пошуків музичного театру. Нео та анти романтичні засади опер (Прокоф'єва, Яначека, Шостаковича, Енеску). Національні пошуки Гаджибекова, Паліашвілі, Спендіарова.

Тема 4. Пошуки авангардної стилістики в балетному театрі. Музично–поетичні пошуки кантатно–ораторіальних жанрів, пісенної творчості.

Тема 5. Музична культура країн Східної Європи другої третини ХХ ст. Ідеї та практика тоталітарних форм контролю в мистецтві (1930–50 рр.).

Тема 6. Розвиток музичного театру середини сторіччя. Вплив українських елементів на творчість Прокоф'єва, Стравінського, Шимановського.

Тема 7. Антитоталітарні загострення симфонічних шукань творчості Шостаковича, Мясковського, Сібеліуса, Стравінського та вплив історико–соціальних чинників на їх творчість.

Тема 8. Камерно–вокальна, ораторіальна творчість. Соціальна ангажованість та національні пошуки композиторів Росії, Польщі, Болгарії, Словачії.

Тема 9. Музична культура країн Східної Європи останньої третини ХХ ст. Періодизація. Шістдесятництво як нова естетична константа епохи застою. Авангардні пошуки в музичному мистецтві.

Тема 10. Полістилістична платформа пошуків композиторських шкіл країн Східної Європи. Стан в симфонічній, камерній творчості, музичному театрі.

Тема 11. Стильові пошуки в жанрах масової музики. ”Від революційної пісні — до рок–опери”.

Тема 12. Загальний огляд проблем української музичної діаспори.

Тема 13. Перша хвиля української еміграції на зламі ХІХ – ХХ століть.

Тема 14. Основні етапи розвитку другої хвилі української еміграції.

Тема 15. Українська еміграція періоду другої половини ХХ ст.

Тема 16. Мистецькі пошуки української культури в США та Європі.

Тема 17. Творчість М.Кузана І.Соневицького, Дж.Фіали, В.Балея, А. Рудницького і Л.Грабовського.

Форми та технології навчання

Теоретичне лекційне навчання, семінарські і практичні заняття та самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Telegram, Zoom, WhatsApp або на електронну адресу.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %

1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	15
2.	Конспект першоджерел, що допомагають глибше зрозуміти тему / есе на тему	15
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	15
4.	Відвідування лекцій	5
	Підсумкова контрольна робота	
5.	Іспит	50
	Всього	100

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Асафьев Б. В. Критические статьи и рецензии. – М.-Л., 1967.
2. Асафьев Б. В. Собрание сочинений. В V томах. Т. V.
3. Баганова А. Национальные русские традиции в музыке Прокофьева. – М., 1961.
4. Бобровский В. Камерно-инструментальные ансамбли Шостаковича. – М., 1961.
5. Василенко С. Балеты Прокофьева. – М.-Л., 1965.
6. Гаккель И. Фортепианное творчество Прокофьева. – М., 1960.
7. Глиэр Р. М. Статьи. Воспоминания. Материалы. – М.-Л., т. I, II, 1965.
8. Данилевич Л. Наш современник. – М., 1965.
9. Данько Л. Комическая опера XX ст. – Л., 1984.
10. Данько Л. Оперы Прокофьева. – Л., 1984.
11. Донадзе В. З. Палиашвили. – М., 1971.
12. Друскин М. Русская революционная песня.
13. Задерацкий В. Полифония в инструментальных произведениях Шостаковича. – М., 1969.
14. Иконников А. Художник наших дней. – М., 1966.
15. Котонова С. Глиэр Р. М. Балеты. – М., 1960.
16. Ливанова Т. Н. Я. Мясковский. – М., 1953.
17. Мартынов В. А. Хачатурян. – М., 1956.
18. Мнацканова Е. Опера Прокофьева «Война и мир». – М., 1959.
19. Мясковский Н. Я. Автобиография, статьи, заметки, отзывы. тт. I, II. – М., 1964.
20. Нестьев А. Прокофьев. – М., 1957.
21. Орлов Г. Русский советский симфонизм. – М.-Л., 1966.
22. Орлов Г. Симфонии Шостаковича. – М., 1961.
23. С. С. Прокофьев. Материалы. Документы. Воспоминания. – М., 1961.
24. Сабина М. «Семен Котко» и проблемы оперной драматургии Прокофьева. – М.,

1963.

25. Сохор А. Г. Свиридов. – М., 1964.
26. Сохор А. Русская советская массовая песня.
27. Тигранов Г. Балеты Хачатуряна. – М., 1960.
28. Хубов. А. Хачатурян. – М., 1962.
29. Четыре стиля Прокофьева. – М., 1962.
30. Четыре стиля Шостаковича. – М., 1962.
31. Ярустовский Б. Симфонии о войне и мире. – М., 1974.